

Plenum Zdrženja učiteljev in vzgojiteljev posebnih vzgojnih ustanov Slovenije

Izvršni odbor je dne 15. 11. 1. sklical plenum, ki so se za udeležili vsi člani razen enega. Odbor je izkrajno poročal o svojem dosedanjem delu.

Predsednik je v prvem delu svojega referata nanizal več misli o idejno-politični vzgoji članstva s pregledom političnega stanja v svetu in doma. Omenil je zakonske osnutke o delovnih odnosih, o varstvu defektnih oseb, o uredbi o otroških dodatkih socialnega zavarovanja za defektne otroke nad 15 let starosti, o novem nameštenskem zakonu, o novi uredbi o honorarju za nadure in odločbi za obvezno šolanje defektnih otrok. Nadalje se je dotaknil dela upravnih in šolskih odborov posebnih vzgojnih ustanov. Osvedil je odklonilno stališče koprškega okraja glede sprejema 12 gluhih otrok.

V drugem delu je pregledal sklepe zadnjega občnega zbora in povedal, koliko teh sklepov je izvršni odbor realiziral.

Tajnik tov. Sušnik je v daljšem poročilu poročal o odnosih slovenskega združenja do centralnega odbora. Ti odnosi so se nekako zameglili in je iniciativa CO zelo padla. Neurejena je uprava našega edinega strokovnega glasila »Specialna šola« in še več drugih stvari. Predlagal je, naj naj plenarni odbor zahteva čimprejše sklicanje plenarnega centralnega odbora, da razčistimo vse ta nerešene probleme.

Profesor M. Pavčič je orisal stanje specialnega šolstva v Sloveniji. Te ustanove obsegajo: 3 prehodne domove, 5 vzgojalnic, 3 vzgojne domove, 10 pomožnih šol, 1 zavod za gluho mladino, 2 zavoda za invalidno mladino. Vse to šolstvo se sicer izboljšuje in povečuje, toda zelo počasi; tako ostaja na stoltno otrok brez vzgoje in izobrazbe. Kot posebno točko je še obravnaval reformo posebnega šolstva, ki jo je strnil v naslednjih 7 točkah:

1. Mesto in vloga specialnega šolstva v našem šolskem sistemu.
2. Vnansnja organizacija in razvoj omrežja.
3. Materialni pogoji.
4. Kvantiteta in kvaliteta strokovnega osebja.
5. Notranja organizacija, odnosi in metode.
6. Habilitacijski programi.
7. Vsebinsko ustreznejša družbena funkcija kot sinteza gornjih točk.

Po teh poročilih se je razvila prav živahna razprava. Tovariš Zakovšek je govoril o notranjih odnosih med osebjem in upravniki, o delu upravnih odborov, o uredniški konferenci defektologov LRS, o proračunskih zavodih in ustanovah s samostojnim financiranjem, ki bi jim ne smela ovirati dela nepolna kapaciteta. Potreben je republiški fond za kritje oskrbovalnih stroškov, kadar občine ne plačujejo v redu svojih obveznosti.

Tov. Jagodle je govoril o upravnih odborih, ki se premalo poglabljajo v vprašanja zavodov. Predlagal je, naj bi sklicali sestanke vseh predsednikov, kjer bi se podrobneje seznanili z delom na posebnih vzgojnih ustanovah. Za šolske reforme je menil, da bi morala zavzeti večjo širino, posebej pa naj bi se ukvarjali z zdravstveno težko gojencev PVU, ki je v našem šolstvu pri rehabilitaciji defektne mladine. Omenil je tudi rešitve, ki je za nekatere defektne otroke neizvedljivo in jih more prevzeti isti specialni zavod.

O delu upravnih odborov, o idejno-politični vzgoji, o hospitacijah, o rešitvah je povedal za rešitvo pod stalnim nadzorom.

O tem so še govorili tovarš. Pavčič, Dobovška, Unverdorfer, Pipanova, Zakovšek in drugi.

Po tej razpravi je poročal o materialnem stanju združenja blagajnik tov. Trpla. Simbolično podporo 50.000 din za Pedagoški center in 34.000 din za 17 članov Zavoda za slepo mladino, ki so bili na študijski ekskurziji v Italijo, je plenum odobril.

Plenum je ugotovil, da koordinacijski odbor združenj prosvetnih delavcev Slovenije v tem letu ni deloval povsem tako, kot bi si želeli.

S konference upraviteljev hospitacijskih šol

V Pedagoškem centru v Ljubljani so se 26. novembra 1956 zbrali upravitelji hospitacijskih šol iz raznih okrajev in občin Slovenije. Konferenca, ki jo je vodil republiški inšpektor za osnovne šole tov. Drag Mehora, je imela namen, da upravitelji izmenjajo svoje izkušnje pri doseganju delu, obenem pa naj nakažejo probleme, ki jih je treba rešiti, da bi se mreža hospitacijskih šol še razširila in da bi bilo njihovo delo bolj plodno. Inšpektor Mehora je v svojem uvodu nakazal ta problematika za razgovor in navedel nekaj števil, ki kažejo današnje stanje hospitacijskih šol.

Republiški svet za šolstvo je dobil poročila s 67 hospitacijskih šol, vseh hospitacijskih šol pa je 90. Iz teh poročil je videti, da dela 58 hospitacijskih šol. V hospitacijsko delo je bilo vključenih 43 prvih, 29 drugih, 44 tretjih in 47 četrtih razredov. Hospitacije je obiskovalo na teh 58 šolah učiteljstvo iz 587 osnovnih šol.

Po tem uvodu so v glavnem govorili o mreži hospitacijskih šol. Prevladalo je mnenje, naj bi imela vsaka občina svojo hospitacijsko šolo (seveda ne za vsako ceno). Za financiranje mo-

Ob koncu zasedanja je plenum sprejel med drugim tudi te sklepe:

1. Se v tej poslovni dobi naj izvršni odbor ponovno opozori svet za šolstvo, naj izda odlok o obveznem šolanju defektnih otrok.
2. Pazljivo naj skrbijo za materialno stanje ustanov in osebja.
3. Glede upravnih in šolskih odborov naj organizira sestanke predsednikov teh odborov.
4. Uradna konferenca vseh defektologov naj bo 22. decembra.
5. O reformi vsebnega šolstva naj od vseh kolektivov zahteva, da do konca tega leta podajo vsaj delna predloge.

A. O.

Za nami so občni zbori

Na občne zbere kulturno-umetniških društev s svojimi raznovrstnimi sekcijami vse tja do plesne, mislim. Vseeno je, iz kakšnega razloga si se jih udeležijo: kot član, delegat sosednega KUD, funkcionar ali zgolj iz radovednosti. Na banketu »imenitnejšega« društva s »imenitnejšim« dirigentom doživlja morda tudi to, da te ta okrene: »Lahko bi vas tožili zaradi tistih vaših trditve. In sploh: vse pisanje je suho,

organizatorji gostovanj so z njim nezadovoljni.« Sledi tvoj zagovor: kulturni uredniki stiskajo s prostora, iztrgani stavki često poročajo smisel, o trudu, ki ga imajo organizatorji priprav za »dobre vtise« gestujočih, ne more govoriti, pa naj je kulturni urednik tvoj najboljši prijatelj. »Kako naj pred glavnim urednikom opraviš popis« požihtje, ki ste jih na turneji doživljali, te zavrne cinčno; marsikatera taka »reportaža« se znajde zato v košu, in ti izgubiš zaupanje ob poročanju v resneje liste, tudi če gre za naša vodilna društva: Zveze kulturnih in znanstvenih delavcev ali društev, kot so »Slava Klavara«, KUD »Jože Hermarko«, PZPD »Slavko Osterca« itd. Pa dovolj o tem: o nekaterih opažanjih, ki se jih sporočila v dnevnem tisku občajno ogibajo, bodi govora, kljub morebitni reprimandi: »Lahko bi vas tožili...«

Zdi se ti malone brezpomembno v času, ko šde ljudje venomer pri radiu, govorijo o stvarih, ki se jim vsakdo rajši ogne. A ker je prav med učitelji mnogo prizadevnih kulturno-prosvetnih delavcev — poznani profesorji, ki poje pri petih pevskih zborih — in ker so po navadi prav učitelji, prosvetni delavci najvidnejši funkcionarji društev, ki se nedavno podala obračun svojega dela, ne bo odveč nekaj beležk, primerjav, navedb zdravil in zlasti nezdravih pojavov v našem društvem življenju, v bistvu si bolj ali manj podobnem, včasih pa vendarle sila raznočelnosti. Morda bo primer »raznočelnosti« prej pripeljal k jedru stvari.

Cepprav je na občnem zboru Zveze kulturnih in znanstvenih delavcev po daljši razpravi nekdo avtentativno zaključil: »Priznajmo si, da smo kulturna provinca« — s tem je mislil Maribor — se je v začetku te sezone vendarle posrečilo pridobiti koncertni poslovalnic kakoga bolj ali manj znanega koncertanta, organizirati gostovanja kot n. pr. makedonskega ansambla, dalmaških pevcev in plesalcev, pa so za uvod v to koncertno sezono kar značilna, četudi ostane javnosti prikrto, kako do takih gostovanj včasih pride. Kajti samo nastopi in gostovanja so mero uspeha in magnet, ki se lahko pritegne po številnih društvih razkrojene dobre moči. Te pokušaje privabiti v bolj renomirano KUD, ki mu je bilo uspešno pridobiti strokovni vodnik kader. Le KUD, ki miče, ki je popularno, si lahko dovolj temeljito izbere materiala, bodisi pevskega, igralskega i. p. d., katerega sodelovanje mu zagotavlja trajnejši sloves in stalnejšo možnost gostovanj, zlasti tistih magično privlačnih: v inozemstvu. V želji po tem grede ponekod predaleč, uganjajoč pravo »potjomišino« s izposojanjem dobrih pevcev, ki jih privajajo s kamioni iz 20 km oddaljenega mesta, da lahko potem v Makedoniji predstavljajo delavsko kulturo Maribora. Za ceno rahlega ponizanja, ko v imenu društva izročajo gostom šepet iz bližnje cvetličarne, na katerega si bil o pravem času pozabil, ob nasmehu dekleta orientalskega tipa, v gostujočem ansamblu sodelujoče pevke ali plesalke zveš, da stane taka turneja 200 ali pa tudi 700 tisoč din, da je to prispevalo eno tovarna ali pa jih je pomagalo več, ker je pač funkcionar tega »srečnega« društva tudi član upravnega odbora tovarne ali občine. Ni težko zbrati in propagirati folklor iz krajev, kjer je ta bogata, kjer vodilni človek organizira najposobnejše sodelovanje in jih usposobi za turnejo; saj, če v kraju, kjer bi morali gostovati, slučajno pozabijo na plakatiranje koncerta in pridejo pevec zastonj, zaleže beseda, pritožba takega funkcionarja pri predsedniku občine, ki se vpljudo opraviči. Po kratkem naročilu: »Mujlo, izplašati drugo predsedniku 200 hiljadarko občinski blagajnik porav-

na stroške turneje in pozabljeno organiziranje koncerta. Gmota stran, ki povzroča tolika trenja med društvi in samimi člani, ki jih, prav kakor dobre negometake, izvajajo iz enega društva v drugo, gmotno trdnjese, z boljimi perspektivami, presega meje tekmovanja, v katerih se ta društva kdaj pa kdaj pomerijo. Zgodi se, da se n. pr. član plesne sekcije dokopije v mednarodni razred in si pusti izplačati petne stroške v Mariboru in še v Ljubljani, potem pa »pozabi« ene vrtni. V plesnem pogledu sta obe mesti riva in v medsebojnih trenjih se tako malenkosti pozabljajo. Zadeve, spadajoče v resor razsodišča, potem boljvito razpredajo na sekcijah občnih zborih in ovirajo oris prave slike dela.

Malce začuden si tudi, ko slediš poteku občnega zbora društva, v katerem sodeluje na kulturno-prosvetnem področju članstvo nekaj velikih kolektivov sosednjih tovarn. Članstva je v društvu več tisoč, polovico prostora pa je v dvorani zasedlo dijaštvo šole, ki ima v društvu vključen svoj pevski zbor. No, pa zveš, da tah več tisoč članov kratka malo ni mogče evidentirati, ker bi bilo porabnih za to nekaj moči, ki bi sestavile kartoteko, ker se člani upravnega odbora društva s tem ne morejo ukvarjati in zadeve tudi vse od konca velne sem zato ni bilo moč urediti. Velikan na trilih nogah, pomislil, čeprav sicer nekaj sekcij tega društva prav uspešno dela. Nehote ga primerjaš s KUD »Jože Hermarko«, centralnim društvom v Mariboru, toda le s 130 člani. Lutkovpa sekcija n. pr. jih šteje 9, in vendarle se bliža številu predstav, ki so jih posredovali našim malim, že številki 400. V naslednjem času dajejo tudi po dve predstavi dnevno in so se zato komaj utegnili udeležiti občnega zbora društva. Koliko nevsiljivega vzgojnega dela je opravilo teh deset ljudi med našimi malčki, izdajajo pa tudi »Lutkarja« in se bore s stroški od predstave do predstave, saj je vstopnina minimalna: s din. Velik idealizem, ki ga zmore morda edino učitelj, saj so prav ti jedro sekcije.

Vrsti občnih zborov in priprav nam je treba priznati vso resnost, odziv članstva pa v glavnem ni bil zadovoljiv, vsaj pri teh, ki sem se jih imel priliko udeležiti. Razveseljuje pa delstvo, da ti občni zbori niso potekali togo in marsikje niso gledali samo na dolžno poročilo. Med uspehi, kvalitete občne zbere je šteti tudi občni zbor PZPD »Slavko Osterca«, društva, ki se kljub svoji mladosti še vedno penja za dodatkom učiteljskih, ki jih dirigent večja posebej. Tudi pri vseh celotnega zbora si pevovalca ne utrga toliko časa, da bi grajal zamudnika, ki s svojim hitrim prihodom s enourne zamudo zmoti resno delo. Dirigentu je udobnost taja, zmoglišost 30-članskega zbora raste, hore s disciplino pa je očitno manj kot v ostalih mariborskih zborih.

Ob sklepu teh beležk morda ne bo odveč misli: ne hlastajmo po čim večjem številu članov KUD in SKUD, ko se s takim številom kvetjemu lahko enkrat ali dvakrat na leto postavimo pred javnostjo. Naj mi naj prizidevni lutkar Janez Kadiš opravi, če se še enkrat povrnem na njegovo devetčlansko gardo, ki pri KUD »Jože Hermarko« tako uspešno orje mlado ledino in naj mi ostaneji mariborski dirigenti in stajajo v zlo, če ponovno podrtam prizadevanja prof. Ritoča, ki zagrejen oblikuje podobo svojemu zboru, ki ga bo naše mestno in podeželsko občinstvo kmalu zopet natančneje ocenilo, z njim hkrati pa pozdravilo prizadevanja naših učiteljev, ki jim je cilj vstopnost zborov, daleč od vsake »potjomišine«.

Milan Kajž

Seja republiškega sveta za šolstvo

Pred nedavnim je bila v Ljubljani II. seja republiškega sveta za šolstvo, ki je imela precej obširen dnevni red in je trajala dva dni. Seja je imela izrazito delovni značaj in so na njej razpravljali o mnogih pomembnih vprašanjih našega šolstva. Poleg članov sveta se je seje udeležil tudi zastopnik zveznega sekretariata sveta za šolstvo tovarš. Vujović.

Najprej je predsednik sveta Milko Goršič predlagal nekaj sprememb v formulaciji, sprejetih na prvi seji sveta, ki so jih člani sveta sprejeli. Druga točka dnevnega reda je bila precej obširna, saj je obsegala poročilo posameznih odborov in komisij sveta za šolstvo. Poročila posameznih predsednikov so pokazala, da so ti odbori pravzaprav šele na začetku svojega dela in da so na svojih dosedanjih sestankih (večina odborov je imela po eno ali dve seji) sprejeli poglavitne smernice za svoje delo. Odbor za splošno izobraževanje ugotavlja, da bo svoje delo sam je stežka opravil in bo moral sodelovati z vsemi ostalimi odbori, posebno pa še, glede na šolsko reformo, z Zavodom za proučevanje šolstva. Slejkoprej se bo ta odbor ukvarjal največ prav s šolsko reformo. Svet za šolstvo je ob poročilu tega odbora sklenil, da bo posebna skupina slovenskih šolnikov obiskala bratske republike, da se seznanijo s tamošnjimi uspehi glede šolske reforme, zlasti na Hrvaškem, kjer so prišli že precej daleč. Svet je tudi poudaril, da je treba za sestanke odborov v bodoče pripraviti gradivo, ki naj bo osnova razpravi.

Posebno perečo problematiko morata reševati odbora za materialna vprašanja in za kadre. Prvi bo najnujno potreboval podatke o sedanjem materialnem stanju naših šol, ker bo le na osnovi tega lahko zagovarjal potrebe. V njegovo področje spada tudi gradnja, ki doslej marsikje ni bila smotrna in pametna. Odbor bo do prihodnje seje zbral potrebne gradivo. Morda še bolj težavno nalogo ima odbor za kadre, ki prav tako potrebuje točno evidenco. Sekretariat

sveta za šolstvo je že poslal na teren posebne evidenčne pole, odbor za kadre pa bo izdelal brošuro, s katero bo pokušal popularizirati učiteljski poklic. Težave ima tudi komisija za namestitve, katere sklepe marsikje ne upoštevajo, saj nekatera občinska in okrajna tajništva sprejemajo v službo diplomante brez privolitve komisije. Treba bo razpisati večje stipendije za tiste okraje, kjer prosvetnih delavcev primanjkuje. Zgodi se za celo, da stipendisti stipendije vrnejo in ne gredo v prosvetno službo. Odločilno vlogo imajo tudi stanovanja, kar kaže praksa. Kjer so obširne preskrbe stanovanja, tam tudi ni pomanjkanja učiteljev in profesorjev. Personalna vprašanja je treba začetki reševati za prihodnje leto že sedaj, zlasti še zaradi reorganizacije šolstva. Ob reformi bo moral slab kader odpasti. Danes moramo misliti zlasti na učiteljskišnike, med katerimi imajo mnogi slabo ali pomanjkljivo hrano in prihajajo v službo fizično oslabiljeni. Svet je tudi sklenil, naj komisija za kadre pozove posamezne okraje, naj se prosvetni kadri, ki so sedaj v drugih službah, vrnejo v svojo stroko. Poseben problem je tudi nameščanje nediplomiranih študentov, katerih doberšen del je zaposlen. Zato podaljšujejo študij v nedogled. Mnogi tudi za pouk niso zadostno pripravljeni in zaradi malega števila opravljenih izpitov ne dovolj usposobljeni.

Komisija za predvojaško vzgojo je doslej opravila precejšnje delo in že sedaj misli na proslavo desetletnice predvojaške vzgoje, ki bo l. 1958.

O svojem delu so več ali manj izkrajno poročali tudi ostali odbori in komisije. Naslednja točka dnevnega reda je bilo vprašanje družbene upravljanja na šolah. To je pomembno vprašanje, o katerem je predsednik sveta Milko Goršič povedal nekaj načelnih misli; zlasti je važno sedaj, ko smo pred volitvami v nove odbore. Predvsem je važno, da bodo člani šolskih odborov seznanjeni s problematiko šolskega dela in da bo-

do bolj pogumno posegali v razpravo ne samo o materialnih in podobnih vprašanjih šolstva, ampak tudi o vsem učencovznem delu. Svet je bil mnenja, da je treba fistic, ki delajo privatne izpite omogočiti, da jim ne bo treba, vsega opraviti v enem dnevu. Sicer pa bo o tem izšel poseben zvezni predpis. Svet je tudi izrazil potrebo, da bi bilo moče opravljati privatne izpite tudi na strokovnih šolah; seveda pa bo pri tem treba najti ustrezno rešitev glede praktičnega dela pouka.

Svet je tudi v načelu sprejel osnutek pravilnika za strokovne izpite vzgojiteljev in predlog novega predmetnika in učnega načrta za kmetijsko-gospodarske šole, ki daje okrajem in učiteljem vso možnost, da ga prilagodijo krajevnim potrebam, predvsem glede strokovnih predmetov. O odredbi o predizobrazbi vajencev in učencev strokovnih šol s praktičnim poukom bo svet ponovno razpravljal na prihodnji seji in je sedaj še ni potrdil, ker terja ta stvar podrobnejše preučitev.

Svet za šolstvo je tudi razpravljal o osnutku pravilnika o Zagarjevem skladu ter načelno določil, da bodo nagrade iz tega sklada podeljevali prosvetnim delavcem v prvi vrsti za njihovo uspešno šolsko in pedagoško-teorično delo. O osnutku pravilnika bo posebna komisija še podrobneje razpravljala in ga precizneje formulirala.

Svet je mimo tega potrdil še nekaj predlogov in razpravljal o drugih tekočih vprašanjih. Sklenil je, da bo na prihodnji seji najprej poslušal poročilo o delu Zavoda za proučevanje šolstva.

Ob teh in še številnih poročilih iz drugih okrajev in občin se je pokazala vrsta problemov, ki jih je treba čimprej rešiti. Ti problemi so obenem tudi problemi vseh naših šol, hospitacijske šole pa zadevajo še bolj v živo. Naj jih nekaj naštejemo:

Nujno bo treba organizirati hospitacijsko šolo za pouk na nižje organiziranih šolah. Teh šol je v Sloveniji precej; na njih poučujejo naši najmlajši tova-

Občni zbor Pedagoškega društva v Mariboru

Mariborsko PD, ki ima 122 članov, je imelo 28. X. 1956 svoj 3. redni obč. zbor, odkar je samostojno v ZPD LRS. Predsednik Gustav Šilih je poročal o delu PD v preteklem letu. Bilo je manj rezultatov kot takega kot pa posameznih članov. Manjkala je povezava z ostalimi PD v LRS, dejavnost društva pa je ovirala prezaposlenost članov IO. Vzrok je tudi v tem, ker izvršujeta program, ki je prej spadal v območje PD, Pedagoški center in Zavod za proučevanje šolstva, ki imata boljše organizacijske pogoje.

PD v Mariboru pa je samostojno organiziralo zelo uspešno šolo za starše, izdajalo V. letnik vzgojne strani v tednik »7 dni«. Večera, organiziranih letnikov vzgojne strani »7 dni«, populariziralo z nadaljevanjem tradicionalnega vzgojnega tedna za starše in šole za starše moderna pedagogika in psihološka stremiljenja v smislu šolske reforme, organiziralo debato večere in mesečna predavanja za člane in ostale prosvetne delavce v Klubu prosvetnih delavcev. Na sporedu predavanj so n. pr. teme »Ali je današnja mladina drugačnaka kakor nekoč« (Alfonz Koopriva), »Učitelj, ali poznaj samega sebe« (Gustav Šilih), »Psihološka skupine« (Dr. B. Markovič), »Načelo vzgojnosti pouka« itd. Organiziralo bo znanstveno raziskovanje mladinskega vprašanja, rezultatov dela na šoli, študij predškolskega otroka in učencev vajenskih, industrijskih in strokovnih šol, telesne rasti mladine s sodelovanjem Društva učiteljev in profesorjev za telesno vzgojo. Sodelovalo bo po svojih

večjih centrih okraja in živem nje. Organiziralo je okusno in nazorno urejeno razstavo slovenskih učbenikov prof. J. Andoljška v mariborski študijski knjižnici, sodelovalo pa je na razstavi mladinskih knjig v Umetniški galeriji in na doslej v zgodovini slovenskega šolstva največjem zborovanju prosvetnih delavcev ob odkritju spomenika slovenskemu pedagogu Henriku Schreinerju dne 26. 11. 1955.

PD bo tudi v bodoče osredotočevalo vse svoje delo na mariborski okraj, pomagalo pri ustanovitvi PD za okraj Ptuj in Murska Sobota, prilegnilo k šolsko - reformnemu delu aktivne DUP, izdalo Izbor najboljših članov iz dosedanjih letnikov vzgojne strani »7 dni«. Večera, organiziranih letnikov vzgojne strani »7 dni«, populariziralo z nadaljevanjem tradicionalnega vzgojnega tedna za starše in šole za starše moderna pedagogika in psihološka stremiljenja v smislu šolske reforme, organiziralo debato večere in mesečna predavanja za člane in ostale prosvetne delavce v Klubu prosvetnih delavcev. Na sporedu predavanj so n. pr. teme »Ali je današnja mladina drugačnaka kakor nekoč« (Alfonz Koopriva), »Učitelj, ali poznaj samega sebe« (Gustav Šilih), »Psihološka skupine« (Dr. B. Markovič), »Načelo vzgojnosti pouka« itd. Organiziralo bo znanstveno raziskovanje mladinskega vprašanja, rezultatov dela na šoli, študij predškolskega otroka in učencev vajenskih, industrijskih in strokovnih šol, telesne rasti mladine s sodelovanjem Društva učiteljev in profesorjev za telesno vzgojo. Sodelovalo bo po svojih

članih (dr. Janez Tominec) pri novi zakonodaji v mladinskem šolstvu, posredovali pri SPK LRS za uvedbo obveznih dotacij za strokovne in pedagoške knjige in periodika za šolske učitelje in učence, s čimer bi dvignili izobrazbeno raven in možnosti samozobrazbe šolnikov. Seveda bo sodelovalo z vsemi dosedanjimi forumi za uresničitev sodobnih socialističnih vzgojnih in izobrazbenih načel.

Iz ostalih poročil tajnika Viktorja Švalgerja, blagajni-

Poročilo o seminarju za šolsko psihologijo in poklicno usmerjanje v Zagrebu

V dneh od 19. do 27. novembra t. l. je bil v Zagrebu seminar za psihologijo in profesionalno orientacijo, ki ga je vodil ekspert UNESCO francoski psiholog gospod B. André, profesor iz Grenobla. Podoben seminar za udeležence iz Srbije, Makedonije in Črne gore je bil, če poprej v Beogradu, tega v Zagrebu pa so se udeležili tovariši iz Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije. Slovence se nas je udeležilo menda dvanajst. Namen seminarja je bil, informirati udeležence o nalogah šolske psihologije glede na dosedanje izkušnje v Franciji in o delu šolskega psihologa in o tem pogledu sprožitvi zanimanja za to perečo problematiko tudi v naši domovini.

Služba šolske psihologije se v svetu je polagoma uvajala. V Franciji imajo enajstletne izkušnje, sicer je tudi tam sistematično delo šolske psihologije razvito v treh departementih, in sicer v Grenoblu, Lyonu in Parizu. Razen materialnih razlogov je prvič vprašanje za potrebno organizacijo te službe pomanjkanje šolskih psihologov. Prof. André nam je poročal predvsem o izkušnjah s svojega delovnega področja in so bila njegova izvajanja prav zanimiva in hkrati poučna, saj smo ob njegovih referatih lahko primerjali naše dosedanje delo z delom v Franciji in začutili potrebo, ki jih bo treba v doglednem času naučiti tudi pri nas. Seveda zadeva ni tako preprosta, ker pri nas — prav tako kakor v Franciji — ni v drugih državah — ni v ospredju materialna stran te organizacije, temveč tudi pomanjkanje kadrov, ki bi zasedli mesta in sprožili potrebno dejavnost. Le zaradi zanimivosti pripominjam, da imamo v Sloveniji samo enega šolskega psihologa — in to komaj dobro leti! — in sicer v Mariboru prof. Slavica Telčič. V LR Hrvatski (pravzaprav v Zagrebu) imajo trenutno štiri šolske psihologe, od teh dela ena tovarišica na moderni osemletki na Salati, druga pa na eksperimentalni višji gimnaziji na Trešnjevki. O delu obeh šolskih psihologov v Zagrebu smo dobili ob obisku navedenih zavodov v dveh popoldnevih potrebne informacije in vloged v problematiko. Hrvatski šolski psihologi delajo zdaj druge leto. Vsi navedeni so pomirili na področju šolske psihologije v naši domovini. Gotovo bodo njihove izkušnje danes ali jutri služile tudi naši šolski praksi. V Bosni in Hercegovini nimajo trenutno nobenega šolskega psihologa.

V uvodnem predavanju je gospod prof. André podal zgodovinski oris razvoja šolske psihologije in prikazal njeno današnje stanje v Evropi. V nadaljnjih poročilih je obravnaval naloge in vloge šolskega psihologa v predšolski ustanovi, v obvezni šoli, v gimnaziji in v strokovni šoli. Dejavnost šolskega psihologa dobi svoj pravi smisel, ko začne delati na šolski stopnji otroka. Gre predvsem za otroke, ki so slabo pripravljeni na šolo in jih je treba vključiti v specialno šolo (pomozne razrede) ali v specialne internate za mentalno debile, težko vzgojljive ali fizično prizadete otroke. Pomen dela je v tem, da dobimo o pravem času pregled vseh takih otrok in da jih tudi pricemo pravi čas vzgajati. Seveda je naloga šol-

ske psihologije istočasno preučevanje normalnih otrok, spremljanje njihovega razvoja in pomoč učitelju ali profesorju pri delu z vsakim posameznikom oziroma posredovanje v primerih, v katerih pride do kakršnega koli zastoja ali kakšnega drugega pomembnega dogodka v razvoju otroka v šolski dobi. V ozki povezavi s šolskim psihologom sta poleg razrednika tudi šolski zdravnik (specialist) in socialni delavec, ki skrbi za stalen stik z roditelji.

Posebno poročilo je bilo namenjeno raziskovalnemu delu šolskega psihologa. Šolski psiholog raziskuje, zakaj se kak učenec razvija prav v neki določeni smeri, zakaj se n. pr. v nekem šolskem predmetu ne more prav razviti (zakaj n. pr. kak otrok dela mnogo napak pri pisanju), pri čemer je treba upoštevati vse faktorje, ki kakor koli vplivajo na razvoj otroka. Delo je zelo težko, ker se premalo ljudi peča s šolsko psihologijo in je treba šele ustvarjati pogoje, da bi vzgojili več šolskih psihologov, ki bi uspešno sodelovali pri vseh pomembnih pojavih, ki odločilno vplivajo na uspehe ali neuspehe šolske in pedagoške prakse. Važno je n. pr. ustovestiti, kaj učenci znajo. Poleg drugih je ena imed bistvenih nalog šolskega psihologa še ta, da v povezanosti z učitelji in profesorji izdelata teste znanja in izvirni na otrocih potrebno testiranje. Kot najboljši šolski psihologi so se izkazali v Franciji bivši učitelji ali profesorji, ki so se z nadaljnimi strokovnimi izobraževanjem specializirali za šolsko psihologijo. Tehnika dela pri proučevanju znanja učencev je zelo komplicirana, zato tega ne more delati človek, ki ni psihološko izobražen, ki ni psiholog. Prav isto velja za vsakršno psihološko proučevanje šolskega otroka.

Na tem seminarju smo z velikim pozornostjo sledili tudi predavanju o učenčevem dosjēju, ki naj obsega dokumentacijo o njegovem pedagoškem, zdravstvenem, socialnem in psihološkem stanju. Sinteza vseh opazovanj otroka z navedenih stališč nam šele nudi pravo podobo otroka. Dokumentacija se od leta do leta izpopolnjuje. Ustvariti za slehernega otroka tak dosjēj, ki je delovni instrument, ter psihološko knjižnico, ki je uporabni instrument, je prav tako ena izmed važnih točk šolske psihologije.

Ko prehaja otrok v svojem razvoju v 13. — 14. leto starosti, se bolj in bolj spreminjajo njegovi interesi in začenja več razmišljati o svojem poklicu. To problematiko je obdelal predavatelj v poglavju o razvoju profesionalnega interesa s pomočjo pouka. Razpravljal je o politehnični vzgoji v obvezni šoli in o pripravah za usmerjanje mladine v poklice, kako naj se to usmerjanje vrši v šoli s pomočjo centra za profesionalno orientacijo, dokler učenec končno ne dobi nasveta za poklic v poklicni svetovalnici.

Posebje je gospod prof. André govoril v zvezi s službo šolskega psihologa o njegovih dolžnostih in nalogah v odnosu do onih, ki potrebujejo njegovo sodelovanje, in obratno o odnosih tistih, ki jih on potrebuje pri svojem delu. Med psihologom in razrednikom ali roditelji ali socialnim delavcem ali zdravnikom ali drugim psihologi in oblastnimi pred-

stojniki mora biti v interesu koordinacije in uspešnega delovanja največja harmonija. Vsi pa naj nudijo šolskemu psihologu vse potrebne materialne možnosti in moralno podporo, da bo svoje delo v korist otroka in šole čimbolje opravljal.

Dva dneva seminarja sta bila namenjena razpravljanju o metodah in sredstvih psihološkega pregleda učencev zaradi profesionalne orientacije, pri čemer je predavatelj zaradi preobširnosti teme le nekoliko nakazal metode in sredstva glede na dokumente, ki jih je treba nujno ustvariti za učenčev dosjēj, potem pa je nekoliko obrazložil spoznavanje otroka s tehniko risanja.

Vsakemu poročilu je sledila razprava, v kateri so udeleženci izražali svoje misli in stavili dopolnilna vprašanja, na katera so dobili zadovoljive odgovore. Tudi v tem pogledu je seminar lepo izpolnil svojo nalogo.

Razen že omenjenih obiskov udeležencev pri šolskih psiholoških v osemletki na Salati in eksperimentalni višji gimnaziji na Trešnjevki smo obiskovali tudi »Svetovništvo za izbor zvanja« (poklicno svetovalnico) v Zagrebu, ustanovo, ki praznuje letos že 25-letnico svojega uspešnega delovanja in opravlja poleg poklicnih svetovalnic v Beogradu in v Ljubljani pionirsko delo na področju usmerjanja mladine v poklice. Tu so udeleženci spoznali problematiko usmerjanja mladine v poklice v LR Hrvatski; seznanili so se tudi s težavami, ki jih imajo hrvatski tovariši pri svojem delu, zvedeli so pa tudi za uspehe, ki jih ta važna hrvatska socialna ustanova vsekakor ima.

Ob zaključku seminarja o udeleženci profesorju iz Francije oziroma ekspertu UNESCO za njegova predavanja izrazili toplo zahvalo, enake zahvale in priznanja pa je bil deležen tudi prof. Zlatko Muhvič, inšpektor Sveta za prosveto in kulturo LR Hrvatske, ki je vsekakor vzorno in poštrovno tolmačil profesorjeva izvajanja.

Mislím, da nam je seminar za šolsko psihologijo in poklicno usmerjanje v Zagrebu tudi prikazal problem, ki je na področju celotne FLRJ zelo pereč; čutimo ga posebno zdaj, ko razmišljamo o šolski reformi, pa nimamo šolskih psihologov, ki bi pri tem delu sodelovali. Vsekakor pa pojav šolske psihologije oziroma šolskih psihologov ni več iluzija, ampak stvarnost, ki bo več ali manj živa tudi pri nas. Dotlej pa bomo naša pedagoška dolžnost, vzgojiti čimveč pionirjev na področju šolske psihologije.

Albin Podjavorek

Zavod za proučevanje šolstva

Skora neopazno je bil konec maja lani tudi v Sloveniji ustanovljen Zavod za proučevanje šolstva. Taki zavodi delujejo že dalj časa tudi v ostalih republikah. Zvezni zavod za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj pa je bil ustanovljen že februarja 1954.

Iz ustanovne listine so razvidne naslednje naloge našega Zavoda:

- 1. da proučuje sistem in organizacijo šolstva, vsebino, oblike in metode vzgoje in pouka ter proučuje didaktično ustreznost in uporabnost učil in drugih učnih pripomočkov na šolah vseh vrst;
- 2. da daje pobudo in predloge za izboljšanje šolskega sistema in pedagoškega dela na šolah.

Uvodoma moram poudariti, da Zavod ni nastal preko noči, temveč je zrastel iz Komisije za proučevanje šolstva pri SPK LRS, ki je imela med drugim tudi nalogo, pripraviti vse potrebno za ustanovitev Zavoda za proučevanje šolstva.

Težko je po tako kratkem času pisati o konkretnih uspehih Zavoda ne le zaradi kratke dobe njegovega obstoja, temveč tudi zato, ker je njevalovo delo predvsem proučevalnega značaja. Pri takem delu pa je za vidne rezultate potreben daljši čas, večje časovno razpoložje. To pa seveda ne pomeni, da bi ne mogli poročati o dejavnosti Zavoda, ki je, relativno gledano (še ne urejene materialne prilike, — majhno število kadra), živahna in mnogostрана.

Brez dvoma sodi delo na reformi šolstva med najvažnejše naloge Zavoda. Nekaj časa je bilo v tem pogledu precej nejasnosti in neenotnosti. Nekateri so namreč osporavali primarnost dela na reformi šole in postavljali v prvi plan posamezne znanstveno-raziskovalne naloge, ki pa so bile predvsem odvisne od individualne ga interesa, pa tudi od stroke uslužbenec Zavoda.

Objektivni svet nam ni več le nabjalistično ali zbirališče predmetov, pojavov, procesov, ampak se nam razčleni v urejena pojavná področja, izmed katerih ima vsako svoje specifične zakonitosti. Objektivni svet gledamo torej analitično. Ne čakamo več, da se nam objektivni svet s svojimi pojavi javlja in razkriva; mi obratno vanj različne lupe znanstvenega raziskovanja, grebemo v njem po takih ali drugačnih zakonitostih, proučujemo te zakonitosti in si z njihovo pomočjo, ki sestavljamo prvi mozaik pojavi, se urejajočega pogleda na svet. Pri tem potoku predhaja otroci v spoznavanje zakonitosti družbenih, geografskih, bioloških, fizikalnih, kemijskih, zgodovinskih pojavov. Sistemni teh pojavov so znanstvene discipline, ki se v šoli pojavijo v didaktični prireditvi kot učni predmeti: nauk o družbi, geografija, biologija itd.

V okviru kompleksnega pouka je seveda možno neko interno razčlenjevanje posameznih velikih področij, n. pr. razliko vanje med prirodnimi in družbenimi pojavi, vendar je ta distinkcija bolj metodsko-praktičnega kakor spoznavno-teoretskega pomena.

V okviru predmetno razčle-

njenega pouka so prav tako možni odstopi od totalnosti: geografijo lahko vezemo z zgodovino, biologijo s kemijo, zgodovino s sociologijo itd.

Vendar ostane v prvem primeru učni koncept kompleksen, če ne gradimo opaženih pojavov v sistem, v drugem primeru pa predmeten prav zato, ker izhajamo iz takega sistema pojavov.

Ta analiza se mi je zdela potrebna, ker zasledimo v našem šolskem življenju razlage oziroma pojmovanja, ki so napačne, n. pr.: kompleksni pouk je življenjski, predmetni je nezivljenjski; tudi obratno te lahko res. Kompleksni pouk je nazoren, konkreten, predmetni pouk je nenazoren, abstrakten; tudi obratno lahko velja. Vedno je nevarno zamenjavati koncept dela z lastnostmi ali kvalitetai dela. Zaradi takih zamenjav smo, mislim, prišli v položaj, da se bojimo pojmov teorija, abstrakcija kot kuge kadar govorimo o obvezni šoli, — in da je prešel predmetni pouk ob kredit.

Včasih se nam vtihotapi tudi zamenjava snovnega koncepta z metodskim konceptom. Pozna-

- oddelek za raziskovanje sistema in organizacije šolstva,
- oddelek za šolanje učnega osebja,
- oddelek za pedagoško raziskovanje,
- oddelek za psihološko raziskovanje,
- oddelek za didaktično-metodično raziskovanje,
- oddelek za učbenike in učila,
- oddelek za družbene vede,
- oddelek za prirodoslovno-matematične vede,
- oddelek za strokovno šolstvo,
- oddelek za politehnično vzgojo,
- oddelek za telesno vzgojo,
- oddelek za estetsko vzgojo,
- oddelek za šolske gradnje in opremo,
- oddelek za izobraževanje odraslih,
- oddelek za dokumentacijo in analizo podatkov,
- oddelek za tisk.

Sedaj so zasedeni naslednji oddelki: za raziskovanje sistema in organizacije šolstva, za pedagoško in psihološko proučevanje, za telesno vzgojo, a strokovno šolstvo, za dokumentacijo, za šolske gradnje, za politehnično vzgojo.

Organi Zavoda so: strokovni svet, strokovni kolegi, direktor. Strokovni svet je sestavljen iz šolskih in drugih javnih delavcev, ki s svojim znanjem in sposobnostjo morejo koristiti Zavodu. Del teh članov imenuje Svet za šolstvo LRS, del članov pa imenujejo razne organizacije in Zavodi.

Strokovni kolegi je operativni in proučevalni organ Zavoda. Sestavljajo ga strokovni uslužbenci, ki samostojno vodijo posamezne oddelke. Pri izvajanju posameznih nalog pomagajo Zavodu zunanji sodelavci, ki so lahko redni in izredni.

V kolikor in dokler bi Zavod ne imel možnosti zasedeti vsa potrebna mesta s stalnim kadrom, si bo moral pomagati s

honorarnimi uslužbenci, pa tudi z združenim oddelkom. Ob tej priliki vabimo k sodelovanju vse, ki so že delali ali bi imeli veselje delati za že nakazane naloge.

Dr. Iva Sesulac

Občni zbor DUP v Mariboru

Dne 21. 11. 1956 je bil občni zbor DUP Maribor-Center po izbrnem poročilu predsednika Ivana Rudolfa, ki je naglasil, da se zahteva od učitelja ne le strokovnost, ampak jasna orientacija o dogajanjih doma in po svetu, vzgojna odgovornost pri oblikovanju socialistične osebnosti; mladega človeka in uresničevanje povezave šole z življenjem kot osnovno načelo šolske reforme. Obenem je izrazil v imenu prosvetnih delavcev tudi zahtevo po reviziji sedanjega plačnega sistema za prosvetne delavce, ki za svoje odgovorno in težko izobraževalno delo v primeri z drugimi poklici ne dobivajo primerne nagrade.

Iz sklepov, ki jih je sprejel občni zbor, so najvažnejši: 1. Prost šolski dan za shajanje strokovnih aktivov v mestnem in okrajnem merilu najmanj petkrat letno s programom, ki naj obsega vse strokovne obdelave stroke v teoriji in praksi: strokovno, metodično, pedagoško, psihološko in idejno-politično.

2. Takojšnja praktična izvedba šolske reforme na področjih, kjer je to že možno: v odnosih, približanju življenja, v borbi proti verbalizmu, v reviziji učnih načrtov, v tesnem

sodelovanju s šolskimi odbori in LMS oziroma starešinskimi sveti ter razrednimi in šolskimi zbori staršev, propaganda idej šolske reforme na zborih volitev, delo ob skupinah in poskusih notranje diferenciacije pouka.

3. Društveni odbor naj koordinira delo aktivov in sindikalnih skupin ter aktivizira šolske grupe in aktivne.

4. Pomoč pri reviziji šolskih knjig in izdajanje priročnikov za domoznanski pouk v okrajnem merilu.

5. Registriranje udeleževanja posameznikov po DUP ter sodelovanje pri podelitvi nagrad odlikovanj, pohval in priznanj najboljim prosvetnim delavcem zaradi vzpodbudnega zgleда.

6. Vodje aktivov in najuglednejši člani naj se vključijo v Pedagoško društvo, da bi bila koordinacija dela kar najtesnejša!

7. DUP naj po sindikalnih skupinah budno ugotavlja materialni položaj svojega članstva, ki mu naj skusa v vprašanih pravih prevodih, stanovanjskih in drugih pomočih!

8. DUP naj ustanovi domove za upokojene prosvetne delavce, obmorska in višinska okrevališča in letovišča in podobno.

9. Prosvetnici je treba več pozornosti propagandni za stanovniško samopomoč.

10. Pravično naj se uredi vprašanje honorarnega nadur. Za enako delo enako plačilo!

11. Ugodno naj se reši vprašanje priznanja službenih let onim, ki so s šolali na VPS, in študija na univerzi.

12. Upokojenim tovarišem naj se omogoči nadaljnje prisostvovanje na naših zbora DUP, ki

trih učbenikov je 160 d.n., četrtega pa 250 d.n. Se letos izide tudi učbenik ing. Vilka Sterna: Upravljanje kmetijskih gospodarstev, I. del. V januarju 1957 pa izideta učbenika prof. Iva Zobeja: Kmetijska kemija in prof. Franca Vardjana: Vrtnarstvo II. (Zelenjadarstvo). V tisku je še tudi učbenik prof. Zilvka Lovšeta: Biologija. V rokopisu pa sta pripravljena učbenika: Gozdarstvo (ing. J. Jerman in ing. R. Erker) in Vinogradništvo (prof. ing. B. Breznik). Pripravljajo pa še učbenike: Kmetijska tehnika (ing. A. Marolt), Poljedelstvo in Vrtnarstvo I. (prof. Franca Vardjana), Vinog. (ing. A. Proševski) in Ing. Franc Kropivšek ter Računstvo.

Ko bodo izšli vsi ti učbeniki, bo delo v naših kmetijskih in gospodarskih šolah precej lažje. Zaradi tega opozarjamo na te učbenike vsa vodstva navedenih šol. Uspehi v šolah in v poslojskem udeleževanju njihovih učencev bodo s pomočjo teh knjig mnogo večji, kakor pa so bili doslej.

Cv. A. K.

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Sistem razrednega in predmetnega pouka v enotni obvezni šoli

(Nadaljevanje in konec)

Vprašanje predmetno razrednega oziroma strnjenegega ali kompleksnega pouka, ki ju včasih, kakor smo rekli, tudi označujemo z izrazoma predmetni oziroma razredni pouk, bi si sedaj ogledali z vidika organizacije učne snovi. To vprašanje oz. tako postavljeno vprašanje bo zanimalo sestavitelce učnih predmetnikov in učnih načrtov neposredneje in konkretnje. Vprašanje se mi razdobi v tole serijo premislekov: ves pouk obvezne šole ne more biti niti samo kompleksen, niti samo predmetno razčlenjen. Obdobje 8 let otrokovega življenja je predolgo in po svojih specifičnih sestavnih vsebinih različno, da bi ga mogli stisniti v okvir enega samega, izključnega stališča. Sedemletnega otroka ne bomo učili kemije, štirinajstletnemu ne bomo posredovali samo pre-

stega izbera preprostih dejstev, na katera naleti v svoji neposredni življenjski okolici. Ostane vprašanje: do kdaj kompleksni pouk, od kdaj daje predmetno razčlenjeni pouk? In: ali je popolnoma kompleksen ali znotraj kompleksa bolj ali manj izdiferenciran pouk? Ali totalno predmetno razčlenjen pouk ali pouk, v katerem so nekateri predmeti organizacijsko spoeni?

Najprej mi dovolite opis pojmov, kakor jih jaz razumem.

Kompleksni mi je tisti pouk, v katerem ostanejo viri ali nahajališča dejstev, ki jih otrokom razlagamo, nerazčlenjeni, nerazcepjeni, torej celota ali kompleks. Iz te celote odbiramo po pedagoških, psiholoških, didaktičnih normah predmete, pojave, procese, zakonitosti, ki jih otrokom razlagamo kot take, ne da bi jih razvrščali po sorodnosti, analizirali po sorodnosti,

vezali po sorodnosti v kategorije. Na ta način nizamo družbene, geografske, zgodovinske, fizikalne, kemijske, biološke pojave na eno spoznavno ravni; nakazujemo sicer njih kavalne odnose prav zato, ker jih luščimo iz iste podlage t. j. zunanjege sveta kot takega, kjer jih nahajamo drugega ob drugem ali celo drugega v drugem; ne gradimo pa iz njih sistemov notranje kavalne povezanosti: objektivni svet ostane pred otrokovimi očmi strnjen, pač pa bogat najrazličnejših pojavov, s katerimi ga v učnem procesu seznanjamo. Lupa, ki smo jo otroku naravnali na svet, še ni analitična.

Predmetno razčlenjen je tisti pouk, v katerem se diferencirajo viri ali nahajališča dejstev; gotovo so ti viri identični z onimi, ki smo jih omenjali preje: objektivni svet je isti, Razičen je le naš pogled nanj.

Objektivni svet nam ni več le nabjalistično ali zbirališče predmetov, pojavov, procesov, ampak se nam razčleni v urejena pojavná področja, izmed katerih ima vsako svoje specifične zakonitosti. Objektivni svet gledamo torej analitično. Ne čakamo več, da se nam objektivni svet s svojimi pojavi javlja in razkriva; mi obratno vanj različne lupe znanstvenega raziskovanja, grebemo v njem po takih ali drugačnih zakonitostih, proučujemo te zakonitosti in si z njihovo pomočjo, ki sestavljamo prvi mozaik pojavi, se urejajočega pogleda na svet. Pri tem potoku predhaja otroci v spoznavanje zakonitosti družbenih, geografskih, bioloških, fizikalnih, kemijskih, zgodovinskih pojavov. Sistemni teh pojavov so znanstvene discipline, ki se v šoli pojavijo v didaktični prireditvi kot učni predmeti: nauk o družbi, geografija, biologija itd.

V okviru kompleksnega pouka je seveda možno neko interno razčlenjevanje posameznih velikih področij, n. pr. razliko vanje med prirodnimi in družbenimi pojavi, vendar je ta distinkcija bolj metodsko-praktičnega kakor spoznavno-teoretskega pomena.

V okviru predmetno razčle-

njenega pouka so prav tako možni odstopi od totalnosti: geografijo lahko vezemo z zgodovino, biologijo s kemijo, zgodovino s sociologijo itd.

Vendar ostane v prvem primeru učni koncept kompleksen, če ne gradimo opaženih pojavov v sistem, v drugem primeru pa predmeten prav zato, ker izhajamo iz takega sistema pojavov.

Ta analiza se mi je zdela potrebna, ker zasledimo v našem šolskem življenju razlage oziroma pojmovanja, ki so napačne, n. pr.: kompleksni pouk je življenjski, predmetni je nezivljenjski; tudi obratno te lahko res. Kompleksni pouk je nazoren, konkreten, predmetni pouk je nenazoren, abstrakten; tudi obratno lahko velja. Vedno je nevarno zamenjavati koncept dela z lastnostmi ali kvalitetai dela. Zaradi takih zamenjav smo, mislim, prišli v položaj, da se bojimo pojmov teorija, abstrakcija kot kuge kadar govorimo o obvezni šoli, — in da je prešel predmetni pouk ob kredit.

Včasih se nam vtihotapi tudi zamenjava snovnega koncepta z metodskim konceptom. Pozna-

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Dr. Iva Sesulac

Petnajst dni pri bolgarskih prosvetnih delavcih

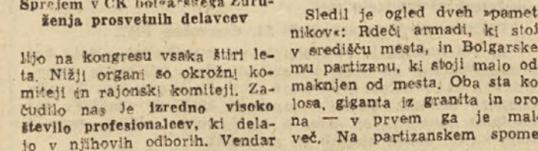
V Dimitrogradu smo pomaknili ure za eno uro nazaj in v mraku prešli mejo. Ze v trdi temi smo se ustavili na prvi bolgarski postaji Dragoman. Prijazen, toda zelo molčljiv območje mož je pogledal po naše liste, drugi je popisal danarje in edini fotoaparati, tretji pa je vprašal, kaj prinašamo. Tako je brez posebnih ceremonij in tečaj delegacija Zdrženja učiteljev in profesorjev FLRJ nadaljevala pot z brzovlakom proti Sofiji. Vseh šest nas je nekako obmolknilo, skozi okno smo v temi in ob redko razsvetljenih krajih poskušali razbrati značilnost pokrajine, pred katero smo brzeli. Ura je bila že skoraj osem, ko so začeli spale zavore: Sofija. Gledali smo skozi okno in se počasi je spravil iz vagona. Znašli smo se med našimi gostitelji...

Sprejeli so nas toplo, prišlo, Vodja delegacije Nežda je mi-mogrede dobil v naročje šopek gladiol, naš fotograf pa je prav pridojno vrtil svoj aparat na vse strani. Pobrali so nam priljago, nas pa odpeljali v hotel. Kar hitro smo bili s »Pobedami« v središču mesta, v hotelu »Slav-janska beseda«. Ko smo se za silo uredili, smo se odpeljali v hotel »Balkan« na večerjo. Sredi mize nas je iznenadila jugo-slovanska zastava, še bolj pa priščne pozdravne besede. Zbe-gal pa nas je jedilnik; takoj smo ugotovili, da bodo taka iz-bira in take količine za nas preveč. Skoraj obupani smo se spogledovali, hkrati pa hvalili postrežbo. Na koncu smo se ugotovili, da eni in drugi ne že-limo preveč »protokolov«. Polnoč je minila, ko smo se po praznih sofijskih ulicah vrnili v »Slav-jansko besedo«. Še kratek po-menek delegacije in prvi dan naše poti je bil za nami.

Da bo vsakemu jasno: našo delegacijo je povabilo Bogar-sko združenje prosvetnih delavcev in grafikov (le-taj so v skupnem združenju). Bolgarsko se temu pravi: »Profsojuz na rabotnicite po prosveta i pečata v Bigaria«. Sprejeli so nas predsednik združenja, tajnik in vrsta drugih funkcionarjev zdu-ženja. Namen obiska je bil spoz-nati njihovo šolstvo, delo prosvet-nih delavcev, poglavite kulturne spomenike, obemem pa spoznati tudi njihovo deželo. Nismo imeli namena, iskati nap-ake ali slabosti, zato v mojih zapisnikih ne bo kritičnega ocen-jevanja vsega, kar smo videli.

Drugo jutro so nas uradno sprejeli v CK njihovega zdu-ženja. Kar hitro smo se otajali in ob tolmachenju začeli govori-ti o vprašanjih, ki so nas za-nimala.

Bolgarsko združenje prosvet-nih delavcev je precej moč-no, saj šteje nad 120 tisoč čla-nov. Vrh organizacije je »CK profsojuz na rabotnicite po prosveta i pečata«, ki ga vo-

Sprejem v CK bolgarskega Zdrženja prosvetnih delavcev

ljo na kongresu vsaka štiri le-ta. Nižji organi so okrajni ko-miteji in rajonski komiteji. Za-čudilo nas je izredno visoko število profesionalcev, ki dela-jo v njihovih odborih. Vendar spoznavne reflektorje, s kateri-mi osvetljuje objektivni svet in ga primika našemu spoznanju, na sedaj že zelo številne točke človekove razdanoosti in raz-nejne po resnici. Odtod njen raz-členjen, diferencirani, specia-lizirani trezor spoznanj, odtod tudi čedalje večja specializaci-ja znanstvenih prizadevanj. Mi v učnem procesu — če je ta de-jansko postavljen na znanstve-ne temelje — segamo v ta tre-zor in dajemo mladini. Kaj se nam lahko pri tem pripeti? V trezorju je gradivo spoznanj resnično skrbno urejeno, mi pa grabimo od kraja in v — več-sih zelo upravljenih — bojazni, da mladina ne bo mogla spo-znavno izrednotiti gradiva, ne-sterpno mešamo to skrbno ureje-no gradivo in samovoljno trga-mo z nje ga fineše, prepričani, da smo s tem storili madni službo. Ali ne bi bilo bolje, če bi izbirali bolj skopo, bolj pre-mišljeno, pač samo toliko in ti-sto, kolikor in kar vemo, da more mladina prebiti, a bi ti-sto posredovali brez nevarnih didaktično-latičnih korektur? Kaj nam pomaga znanost, če jo pri prenašanju na mladino s svojimi popravki malčimo?

In dalje: ali naj otrok obvez-ne šole nikoli ne pogleda v to zakladnico znanosti? Ali naj ni-koj ne vidi, kako so v njih re-

šnice urejene? Kako naj si prične graditi znanstveni pogled na svet, če pa na ta svet niko-li ne pogleda z očmi znanosti, znanstvenih sistemov, znanstvenih disciplin?

Nekam v obvezno šolo je tre-ba vendarle razpostaviti vsaj nekaj znanstvenih reflektorjev. Ne zato, da bi otrok pod njimi vse in natančno spoznal. Saj vsi vemo, da tega nikoli ne bo zmo-gel. Pač pa zato, da bo ob naši strokovni asistenci zagledal ta svet, začetni njegovo brezkom-promisno čistost in strogost, dobil v roke prvo orodje za nje-govo osvajanje v kasnejših zre-nejših letih in se ga naučil spo-štovati.

Gotovo je prav in možno, da mlajšemu otroku v okviru kom-pleksnih področij kakor so stvarni pouk, domoznastvo, spoznavanje prirode, spoznavanje družbe, torej področji, ki bi niso znanstvene discipline, po-sredujejo elemente znanstve-nih dognanj, — pač v skladu z otrokovo sposobnostjo dojemanja. Ne bi pa bilo prav, če šo-loobveznega otroka ne bi pope-ljali v svet znanstvenih disciplin samih. In to v obliki uč-nih predmetov. Drugo je vpra-šanje, kdaj naj to storimo in kako naj to delo opravimo. Če smo doslej v morda preveč ali vsaj nepremišljeni vnemi

skoje leta. Močna pa je težnja po formiranju šol s šolskimi leti od 1—11 pod enim vodstvom. Pa še nekaj o notranjem delu take šole. Učni načrt izdaja mi-nistrstvo prosvete, šola pa iz-dela letni učni načrt do 20. av-gusta vsako leto. Na podlagi tega izdelajo učne načrte za srok (trimesečje), slede pa mesečni in tedenski učni načrti, ki mo-rajo biti narejeni vsako soboto. S prehodom imajo težave kot pri nas. Rešujejo pa ta pro-blem na ta način, da že leto dni prej določijo razrednika, ki bo prevzel učence četrtega razre-da. Ta jih vse leto obiskuje, jih spoznava in opazuje njihov raz-voj. Pravijo, da se to obnese. Pomočnik direktorja obiščejo vsak razred vsako trimesečje vsaj trikrat, poleg tega pa vodi-jo na šoli predmetne in razred-ne aktivne, medtem ko vodi po-dobne aktivne v rajonu inspek-tor. Vse to je zelo resno, uradno in obvezno, o tem pišejo po-sebne zapiske, ki jih poleg dru-gih podpisuje tudi direktor.

Šolski odbor v našem smis-lu nimajo, imajo pa komite staršev. Na šoli je pionirska or-ganizacija; pionirji so dežurni pri vhodu, na hodnikih, imajo svoje prostore, mnogo si dopi-sujejo itd. itd. Se to: vsak ra-jon (po naše okraj) ima svoj pedagoški kabinet, ki ga vodi poseben pedagog. Tu so razstav-ljeni razni vzorni načrti in sta-tistike, učila, šolski izdelki, skratka vse, kar obiskovalcu lahko daje vzpodbudo za nje-govo delo. To je nekaka stalna razstava dejavnosti učencev, učiteljev in vsega, kar je v zvezi s šolo. — Ko smo odha-ljali, smo imeli vtis, da je ce-

lošno poslovanje šole skrbno iz-delan mehanizem, kateremu ne sme manjkati nič ene kolese. Pa še to: presenetilo nas je, ko smo videli vse učence in učence v uniformah, dečke pa vse brez izjeme obstrižene na bali.

Cilj naše poti je bil tudi Ču-stendil, Okrog 35 tisoč prebival-cev ima to mesto z izrazitim poljedelskim karakterjem (to-barne sadnih konzerv, tovarne pulpe). Da bi povečali in mo-dernizirali proizvodnjo v okra-ju, se trudi tudi šola, ki smo jo obiskali (to je gimnazija samo z »gornjim kursom« 8—11). Ima zelo lepo urejeno poskusno po-le, kjer se učenci »podučavaj« v zemledelski trudi. Delajo sku-paj s sadjarskim inštitutom in so v stalnem stiku s kombina-tom konzerv. Skratka, učence pripravljajo za njihovo življenj-sko delo v proizvodnji. Sama šola je izredno dobro opremlje-na; imajo vse potrebne kabine-te (imogrede smo videli 10 mi-krokopov s 1200-kratno povečavo).

Učitelji šole so nas prav pri-ščno sprejeli in njihov strok-ovnjak, ki dela na polkusemerni polju, nam je obljubil, da bo napisal članek za naš pedagoški tisk. Pozabili sem povedati, da

za znanstveno utemeljenost po-uka trpaj v obvezno šolo pre-tančno in dovolj pregledno pri-merjanje, razlikovanje, urejan-je in kategoriziranje pojavov — torej ne preje, predno si ne pridobi kritične distance do objektivnega sveta.

Menda se večina mnenj uje-ma v tem, da je naš sedanjí pr-vošolec že premlad za tak način dela, čeprav so ga že v 4. šol-letu do neke mere uvajali vanj. Vsi poznate kritične pripom-be k pouku zemljepisa, zgo-dovine, biologije in drugih pred-metov na tej stopnji. Prav ta-ko poznate razvojne težave te stopnje, ki se izražajo na spe-cifičen način v učnem procesu samem. Nimamo analiz o tem, kateri izmed številnih činiteljev odločujoče vpliva na nezadovolj-ivo situacijo te učne stopnje: ali je to nagla in precej korektna sprememba pedagoškega režima, ali je pomanjkanje ko-ordinacije med predmeti, ali je možno spremenjen metodiški kurz — ali pa je v prvi vrsti vzrok nezadovoljivega stanja psihična nedoraslost otroka ta-koemu učnemu konceptu. Dalje nimamo analiz, ki bi nam pu-vedale za večje število otrok, kakšna je narava njihovega znanja iz posameznih učnih predmetov za 4. in 5. šolsko stopnjo, na katerih so uvedeni učni predmeti, a domnevamo,

Naslednja dva dneva sta bila namenjena bivanju v Sofiji. Naj grem kar po vrsti. — Pol-grafski kombinat je ogromna zgradba, v kateri najdeš vse, kar je v zvezi s pisanjem knjig, razen pisca rokopisa. Kombin-at dela od leta 1953. Načrte zanj so naredili Rusi, opremljen je z ruskimi in češkimi stroji. V njem tiskajo vso partijsko lita-raturo, mladinsko literaturo in v glavnem učne knjige za vse šolstvo poleg dnevnega in pe-riodičnega tiska in vseh revij. V kombinatu je zaposlenih okoli tisoč delavcev in uslužbencev, med njimi 68 inženirjev; dva-najst od teh jih je bilo na stu-diju v SZ. Imajo svojo menzo, telovadišča in športne prosto-re. Prijazni direktor je pouda-ri, da so v tem kombinatu ti-skal prevod Prežihovega roma-na »Doberdoba«, pravkar pa so doliskali tudi prevod »Izbranih pesmi« srbskega pesnika Jova-na Sterije Popovića.

Za pionirski dvorec so v So-fiji izbrali res primeren kraj in tudi zelo lepo zgradbo, v kateri je bilo pred vojno semenišče. Verjelno je to njihov najlepši pionirski dvorec. Ne bi se spu-ščal v podrobno opisovanje so-ban in dvoran za razne krožke z vso opremo, orodjem in raz-nimi stroji. Le nekaj številk bi navedel s pripombo, da v ta dvorec ne more vsak pionir. Le najboljši! Imeti mora najprej vse dobre lastnosti, kar jih zmo-re tako mali človek. Potem na-piše prošnjo za sprejem, ki jo potrdita šola in šolska pionir-ska organizacija. Letno dela v dvorcu v raznih panogah okoli 3600 pionirjev v starosti do 16. leta (Sofija ima v prvih štirih razredih približno 39 tisoč učenc-ov), dvorec pa si ogleda letno 30 tisoč pionirjev. Tu je zapo-slenih 90 ljudi, od tega je 60 pionirskih voditeljev in strokov-no usposobljenih za razne krož-ke. Dvorec vzdržuje država, ne-kaj pa prispevajo tudi razna podjetja. Zal nam je bilo, da bi naš pionirji niso delali. Če še povem, da je dvorec opremljen

»Eksperimentiranje« naj bi se vršilo na posebnih »vzornih šo-lah« — pod vodstvom Pedagoškega inštituta ali Pedagoškega centra. Tako stališče smo že večkrat slišali in je pravilno. Vsaka hospitacijska šola ne mo-re preizkušati n. pr. skupinski pouk, če ga šolski še sami do-brim pionirji, sem povedal vsaj v glavnem vse o našem obisku.

Mavzolej Georgija Dimitrova

»Eksperimentiranje« naj bi se vršilo na posebnih »vzornih šo-lah« — pod vodstvom Pedagoškega inštituta ali Pedagoškega centra. Tako stališče smo že večkrat slišali in je pravilno. Vsaka hospitacijska šola ne mo-re preizkušati n. pr. skupinski pouk, če ga šolski še sami do-brim pionirji, sem povedal vsaj v glavnem vse o našem obisku.

Nižja gimnazija Komen, okra-j Gorica, nujno potrebuje 30 izvodov knjige: D. Vodnik, Nemška vladnica, tretja stopnja. — Ker knjige v prodaji ni, prosimo učitelje nemškega jezika in ravnateljeva gimnazij, da bi zbrali — morda od bivših dija-kov — navedeno število izvodov, ki jih bomo odkupili in pla-čali po zahtevi prodajalca. Razumljivo je, da bomo poštno stroš-ke poravnali; pripravljani smo tudi nagraditi dijaka, ki bo na pobudo svoje šolske uprave zbral knjige. — Knjige potre-bujemo takoj; zadovoljni pa bomo, če jih bomo dobili v začetku drugega polletja.

RAVNATELJSTVO. E. Vranco

Prošnja

da otroci teh stopenj niso do-rasli predmetnemu načinu de-la. Tako analize bi bile sestav-ljalcem novih predmetnikov in učnih načrtov krvavo potrebne, kajti samo one bi jim povedale, ali je sploh možno dočeti učni koncept smiselno in uspešno realizirati ali ne. Dokler sploh ne vemo, kaj se pravzaprav od-tika pri pouku zgodovine ali biologije ali česar koli že na do-lobenj stopnji, dokler ne vemo, ali je naše učno prizadevanje rodilo take ali drugačne izo-brazbene rezultate (seveda pod takimi ali drugačnimi pojgji), toliko časa pač slepo ugibamo, ali je sistem dela pravilno ali napačen.

Teh analiz ni, mi pa se bo-mo vendarle morali odločiti za nekaj: ali bomo obdržali dose-gano strukturo predmetnikov, a bomo do neke mere od nje odstopili, ali jo bomo bistveno spremenili.

Moje mnenje v tej zadevi je: 1. otrok naj preje, predno za-pusti obvezno šolo, stopi v ob-močje sodobnih pogledov na do-gajanje izven človeka in v vlo-veku, naj ob naši skrbi in vesti-ni in metodiško ustreznih asis-tenci doganja v svet znanstve-nih dognanj, naj se vsaj do-berdo možno mere seznanj z urejenostjo teh dognanj v znan-

stvenih disciplinah, ki se v šo-li zrcalijo v učnih predmetih;

2. otrok je po 12. letu starosti psihološko že toliko zre, da ga lahko prične uvajati v analitične spoznavne metode v okvi-ru učnih predmetov;

3. dobro zgrajena druga faza šolanja nam daje možnost, da otroka pripravljena pripelje-mo do novih in zahtevnejših načnov dela v okviru učnih predmetov;

4. vsebino učnih predmetov, t. j. učne načrte je možno po-staviti na moderno didaktično bazo;

5. možno je preprečiti izolt-iranost učnih predmetov med seboj — in to na več načinov: ali se predmeti sami po sorod-nosti združujejo, a tako, da ostane spoznavni princip neo-krnjen, — ali se ločeni predme-ti združujejo v eni strokovni roki, — ali se pog. ob pedagoško-didaktično delo razrednih učnih zborov z novimi načini dela.

Vsi ti premisleki se mi zdru-žujejo v zaključek: pouk na zadnji etapi obveznega šolanja naj bo predmetno razčlenjen.

Naloga diskusije je, da mo-ja izvajanja sprejme ali ovzre in da po sprejetju takih ali dru-gačnih principov zaključ-kuje detaljno artikulacijo učne-ga dela na obvezni 8-letni šoli.

Še nekaj o „hospitacijskih šolah“

(Ob članku V. C. v Prosvetnem delavcu št. 18)

Prvič po dolgih letih smo v zadnji številki »Prosvetnega de-lavca« brali nekaj konkretnih podatkov o »hospitacijskih šo-lah«, tokrat žal le o okraju Ljubljana. S tem je vsaj prebit led, kajti 10 let z nezaupanjem in strahom obravnavani pro-blem je zdaj dobil neke širše možnosti za uresničenje. Prav gotovo so to že sadovi prvih prizadevanj novega »Pedagoškega centra« v Ljubljani, ki bi brez praktičnega dela ne mo-gel dovolj koristiti napredku šolstva, posebno zdaj v prvi fa-zi šolske reforme. Skoda le, da gre šele za osnovno šolo, čeprav že jasno in glasno govorimo o semeljni obvezni šoli; zato mi-slim, da bi se morala akcija za »hospitacijske šole« nujno raz-širiti tudi na višjo stopnjo, t. j. na nižjo gimnazijo.

Ko smo pred leti razpravljali o »oglednih šolah« (mislimi smo na hospitacijske), smo naleteli na hude ovire, Najbolj so na-sprotovali tisti, ki se nikoli ni-so hoteli pogibati v pedagoško prakso in so očitali, češ — ho-spicacije vodijo h kopiranju, take šole so vedno nevarne zaradi »eksperimentiranja«, ki nikoli ni resno... Kakšna za-bodla! Vsa tolmachenja in dolgo-letna praktična preizkušanja ni-so zalegla. Zato smo morali pro-blem vedno postaviti — ad acta...

Sele glasovi iz tujine in šolska reforma so povzročili, da smo se predani vrnili k pro-blemu prakse. Leta 1950 na pe-dagoškem kongresu na Bledu rahlo nakazane nujnosti za kva-litetno šolsko delo so leta 1955 s prvimi tečajmi za »hospitacijske šole« stopile na plan. Sicer je dr. V. Schmidt v »Sodobni pe-dagogiki« tedaj zelo zožil po-meni prikazov učnega procesa za pedine predmete. Od takrat začne v tisku ne izhajajo več zares slike iz prakse, ki so bile nekoč med učitelstvom najbolj zažele. Učitelji-pri-pravniki še zdaj iščejo včasih stare številke »Popotnika« in »Sodobne pedagogike«, da bi našli kakšne »vzorne ure«. Te so v začetku morda res same »vz-orce«, nikoli pa ne brez vredno-sti. Taka »ura« sili učitelja k razmišljanju in lastnemu sno-vanju. Za nadaljevalno delo pa »vzorcev« nimamo, saj nikoli ni-smo bili za celoletne zbirke iz-delanih učnih priprav, kakor jih imajo drugi narodi. Zato so naš-i mladi tovariši prisljeni sami iskati nova pota, s tem pa po-stajata »nevarnost kopiranja« brezpredmetna. Enako je v ho-spicacijami, ki v dobri izvedbi pač ne morejo biti škodljiva, kakor je včasih kdo hotel to dokazovati.

Pri snovanju »hospitacijskih šol« nismo brez tradicij. Izku-snje 20 let nam kažejo, da so najboljše take šole tedaj, če to-variški kolektiv na osnovi dobro premišljenega načrta zbira svo-ja dognanja in izkušnje. Naj-boljše poti v učnem procesu skupno premočajo od skupnih medsebojnih obiskih. Upravičel take šole mora biti le pedagoški vodja, ki se lahko »osredotoči« na pedagoško in didaktično proble-matiko (proračunske, statistične in vse administrativne skrbi naj prevzame tajništvo). Pač pa je zaradi kontinuitete važno, da so vsaj skicne priprave za vse raz-rede vedno na razpolago in jih hospitant lahko vidi, kadar-koli prihajajo na obisk. To ni nikak birokratizem, ampak sa-mo dokumentacija delovnega poteka.

Trdim, da je za uspešno delo na hospitacijski šoli najvažnej-ša sestava šolskega kolektiva. Poedinec, eden ali dva ne po-menita v skupnosti tega, kar predstavlja lahko celota, če se orientira na kolektivno delo, ki podlaga vse, da se zavestno za-vzemajo za uspešno osvajanje znanja, za organizacijo razred-nih kolektivov, za psihografske ugotovitve, za stik šole z do-mom, za šolski odbor itd. Če zna kolektiv poleg navedenih nalog vključiti še izvenšolsko delo (pionirje, PRK, družbene organizacije, kulturno-prosvetno delo), bo taka šola zares postala žarišče za vso svojo okolico.

Če smo že našli problem teh šol, bi nas zanimal odgovor na vprašanje: koliko je imamo idealnih hospitacijskih šol?

1. otrok naj preje, predno za-pusti obvezno šolo, stopi v ob-močje sodobnih pogledov na do-gajanje izven človeka in v vlo-veku, naj ob naši skrbi in vesti-ni in metodiško ustreznih asis-tenci doganja v svet znanstve-nih dognanj, naj se vsaj do-berdo možno mere seznanj z urejenostjo teh dognanj v znan-

RAVNATELJSTVO. E. Vranco

Nekaj vprašanj „Prosvetnemu delavcu“

Prav gotovo ni umestno, da se človek poteguje in izkorišča samo pravice, na dolžnosti pa pozablja. Živimo v času, ko se življenje izredno naglo obrača in kaže vsak dan nov obraz. To terjajo od nas, prosvetnih delavcev, veliko dela, veliko poštenosti, veliko odgovornosti do učencev, staršev, okolice, do vse družbe. Vsega tega se v veliki meri zavedamo in hočemo po svojih močeh zadostiti potrebam, čeprav nam seveda včasih tudi spodleti.

V tem primeru bi rad popravil glede nekaterih pravic, ki jih imamo. Kljub mnogim razgovorom na naših grupnih sindikalnih sestankih še nisimo prišli na čisto o naslednjem:

1. Koliko kurjave pripada prosvetnim delavcem in katerim?
2. Kako obsežno stanovanje se plača iz proračuna?
3. Ali lahko o teh dveh zadevah samostojno sklepajo občine?
4. Po kolikem času mora predstojništvo odgovoriti na prošnjo ali pritožbo?
5. Ali lahko prosvetni delavec spremeni službeno razmerje, ne da bi se moral bati kakih represalij?

Dodajam nekaj opomb. Se lani so imeli učitelji na našem področju (koprskem) pravico dobiti 1,6 m drv brez premoaga in, ne glede na otroke, letos pa so proračunski organi naročili upraviteljem, naj v predračunu planirajo za vsakega učitelja 7500 din. To pomeni, da ne gre več za količino kurjave, ampak za denarno vsoto, ki jo lahko porabimo. Ponekod so drva po 3000 din ali podobno, pri nas pa po 4200 din za meter. Pri tem ni vstet prevoz. Podobno je s stanovanjem. Imamo vrsto primerov, da ustrežajo prošnji šele po dveh do treh mesecih, da na primer na pritožbo ni odgovorili tri mesece in pol, da dobivamo razne dekrete z veliko zamudo itd. Odgovor bi radi tudi na zadnje vprašanje, saj imamo primere, da so prosvetni delavci kaznovani, če hočejo drugam, ali bolje, če dajo odpoved, medtem ko na primer kader v podjetjih lahko menja službo. Ne gre, da bi nam bili negativni primeri za zgled, so pa včasih odnove- ni dokaj upravičene. Siliš se, da celo prosvetni delavci nimajo dovolj razumevanja za svoje kolege, zato prav radi soglašajo s sklepi krutega Zgonca Dušana.

ODGOVORI

1. Količina kurjave so po Uredbi točno določene in jih občinski ljudski odbor ne more samovoljno spreminjati.

2. O obsežnosti stanovanja je teško razpravljati. Odvisno je namreč od kraja, kjer je šola. Odgovorili bi vam takole:

učitelju pripada družini, delu in njegovemu poslanstvu primerno stanovanje. — Menimo pa, da je dolžnost občine, da po možnostih te pogoje izpolni.

3. O kurjavi občina ne more kaj bistvenega sklepati.

4. Vsako predstojništvo mora na vlogo odgovoriti in mesec po prejemu dopisa ali vloge.

5. Prosvetni delavec kot vsak drug državljan — bolje rečeno uslužbenec — lahko spremeni svoje službeno razmerje. Razumljivo je, da ga spremeni lahko le v skladu z veljavnimi predpisi (odpovedni rok in podobno). Vendar velja za pro-

UČENCI IN UČITELJI PRI SVOJEM BIVšem ŠOLSLEM UPRAVITELJU JOŽETU JERŠETU V CELJU

Rekli so primeri, da bi se učenci in učitelji tako prisrčno poslovlili od svojega vzgojitelja in učiteljskega tovariša, kakor se je to zgodilo pred kratkim v Celju. Skupina treh učencev in treh učiteljev, članov učiteljskega zbora, ga je obiskala na njegovem stanovanju in mu izrekala svojo zahvalo za dolgoletno delo v prid šolstva in ljudske prosvete, mu poklonila lep spominski album in šopek cvetja v znamenje najglobljega spoštovanja.

Ze ob recitaciji prigodne pesmi Frana Roša »Tovarišu šolskemu upravitelju Jožetu Jeršetu v slovo« so prebrali občutljivi ljubezni mladine do vrhunca. Tako pravi mladi recitator:

Odhajate — naš dragi upravitelj in vendar ste še mož krepko vzravnani, ki trem rodovom ste bili učitelj v ljubezni ljudstvu svojemu predan.

Vse sile ste mladini, ljudstvu in v naši sreči Vaš bo spomenik, ki govori o naši naj zahvali in lep ohrani nam Vaš sveti lik!

Ko je tovariš JOŽE JERŠE ob koncu minulega šolskega leta zapustil svoje upraviteljsko službeno mesto na I. osnovni šoli v Celju, so učenci in stanovski tovariši zahtevali svojo dolžnost, da se od njega dostojno poslovijo. Zakaj, nam pove kratak pregled njegovega vzgojnega dela.

Rodil se je davčnemu uradniku v Laškem dne 4. 3. 1888. Po končanem študiju l. 1907 je nastopil učiteljsko službo v Kapelah pri Brezicah, kjer je kot mlad učitelj ustanovil ljudsko knjižnico, podružnico Ciril-Methodove družbe in postal funkcionar še več drugih društev. Po njegovi premostitvi v Brezice ga najdemo kot gošbenega dirigenta, podstarosta šolskega in predsednika posavske podružnice Slov. planinskega društva.

svetne delavce še neko drugo, nenapisano pravilo: odgovornost do otrok, ki so nam zaupani. To se pravi, da ne moremo odobravati odpovedi uslužbenkega razmerja med letom ali pa tik pred začetkom pouka. Republiški odbor je k Osnutku načrta novega zakona o državnih uslužben- cih predlagal, da mora prosvetni delavec podati ostavko na svojo službo že v aprilu odtodnjemu naslednjemu šolsko leto (isto naj bi veljalo tudi za občinski organ, ki prosvetnega delavca odpušča). — Prekinitev uslužbenkega razmerja je med letom dopustna le po sporazumu med prosvetnim delavcem in oblastnim organom.

Nedopustno in nemogoče pa je, da bi bil prosvetni delavec zaradi odpovedi preganjan ali kaznovan. To ni v skladu z državljanskimi svoboščinami, ki jih ima vsak državljan v naši domovini.

Ko je bil leta 1926 premeščen v Celje, so se s težavo zamašili vrzel njegovega dela tako v Kapelah kakor v Brezicah. Kot nemoren kulturno prosvetni delavec tudi v Celju ni mogel mirovati. Nadaljeval je delo v telovadni organizaciji, vodil še nadalje blaginjske posle Posavske podružnice SPD in sodeloval pri Rdečem križu ter podpiral preganjane komuniste.

Okupacija ga je privedla v službo pri socialnem skrbstvu in končno pri matičnem uradu v Laškem. Kot agilni sodelavec OF je prišel v celjske zapore, od koder je kljub smrtni obsodbi po naključju zašla njegova pot v mušičsko taborišče Mauthausen.

Leta 1942 je izvedel žalostno vest, da je njegov sin Jože kot partizan padel v ofenzivi na Rogu. Rešen, toda iztrpan se je po

osvoboditvi vrnil na svoje službeno mesto v Celje, kjer je prevzel upraviteljske posle na I. osnovni šoli. Tu je s podvojenjo silo urejeval povolno šolstvo in postal mentor mlademu učiteljskemu kadru. Tudi kot upokojevec je vrsto let vzorno opravljal upraviteljske posle in bil delaven član nešteti komisij.

Ob razrešitvi upraviteljskih poslov mu je celjski občinski ljudski odbor izročil posebno zahvalo za njegovo dolgoletno in uspešno polno prosvetno delo.

Čeprav mu poteka že petdeseto leto učiteljevanja, je tovariš JERŠE še vedno delaven. Kot pedagog in širokovnjaka za varstvene šole so ga naprosili, da poučuje na Vajenski in Kmetijski gospodarski šoli v Braslovčah, kjer vzgaja naš mladi rod. Da bi imeli še mnogo takih vzgojiteljev!

Ob svežem grobu Pepce Stegenšek

Otožna jesen je zakrila tudi njo. Pa se ne bi bila tako otožna, če bi nam ne bila vzela bitja, ki smo ga imeli vsi radi, vsi: sorodniki, prijatelji, značilni in mi stanovski tovariši. Mi še posebno, saj nam je bila res tovarišica v pravem pomenu tovarištva.

Kot vzorna učiteljica je službovala v Laškem domala vso službeno dobo ter vzgajala rod za rodom s tisto vzgojiteljsko privlačnostjo, ki je ne zmore vsakdo. V službi dostojna in natančna, je prevzemala in opravljala najtežje naloge z otroško lahkoto. Svoje bogate izkušnje pri šolskem in kulturno-prosvetnem delu je nehoti presajala na ostale tovariše. Nikoli ni tožila o nadlogah svojega poklica, ne, še ponosna je bila nanj. Vsa šola, kjer je službovala, je bila ponosna nanjo, mladina in tovariši. V dobi šolskih pokretov je bila med prvimi poborniki naprednih pedagoških idej.

Kot prijetna družabnica je umele razgibati vsako družbo, ki se je z njo vred počutila veselo in zadovoljno. Bila je odlična pevka in kulturno prosvetna delavka. Kot prirediteljica mladinskih prireditev je dosegala nenavadne uspehe. Napredne organizacije so jo šteli med najpožrtvovalnejše sodelavce. Dolga leta je predsedovala ženskemu društvu za zaščito mladine. Le kako je vse to zmogla?

Njena osebnost je odkrivala v sebi vse vrline plemenite, znatne in duhovite žene. Vzbuja je spoštovanje družbe in ga od nje tudi prejemala. Kako zelo je bila priljubljena, je dokazala množica ljudi, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Občni zbor Društva učiteljev in profesorjev v Slovenski Bistrici

Društvo učiteljev in profesorjev v Slovenski Bistrici je razdeljeno na štiri delovne skupine (Slovenska Bistrica, Poljčane, Sp. Poljskava in Oplotnica). Vsaka skupina združuje 3 do 5 šolskih kolektivov. Skupine imajo svoje sestanke, hospitacije, referate itd., po možnosti vedno na drugi šoli, da bi se tako čim bolj zblížili in spoznali. Šolski kolektivi pripravljajo učni nastop v enem ali pa v dveh razredih. Tovarišice, ki so imele nastop, po njem navadno poročajo še o metodiki tega predmeta; temu sledi razgovor o nastopu.

Društvo so pomagali tudi pedagogi iz Maribora. Profesor Šilih Gustav je na svojstven in pravi prijeten način predaval o temi »Učitelj, ali poznaš sebe?«. Profesor Mavrič Zgonik je predaval o temi »Kaj mora učitelj vedeti o zbiranju domoznanskega gradiva?«. Udeležba članstva je bila vedno zelo zadovoljiva. Posebno so se za pouk domoznanskih zanimivosti učiteljske, ki poučujejo v 3. ali 4. razredu osnovnih šol. Sindikalni skupini v Slovenski Bistrici in Poljčan sta povabila tudi prof. Kavčiča in tov. Jančiča iz Maribora, da bi predavala o pomenu risanja na osnovnih šolah. Na ustanovnem občnem zboru 5. nov. lani sta predavala Jurij No-

vak in Maks Sekirnik o študijskem potovanju po Avstriji.

Kolektivi društva so imeli tudi na svojih šolah skupne študijske sestanke. Studiralni odbor in študijski referat, ocenjevanje v 8-letni obvezni šoli, pouk domoznanskih in metodiko posameznih predmetov. Člani nižje gimnazije v Slovenski Bistrici so se izpopolnjevali predvsem z individualnim študijem. Individualni študij je prav gotovo najbolj potreben, ker na skupnih študijskih sestankih ne moremo tako prodreti nobeni snovi do bistva, kakor če se kdo sam poglablja v študij, pa naj bo ta študij strokovnega ali pa ideološko-političnega značaja. Skupinski študijski sestanki dobijo vsebinsko le tedaj, če so vsi člani na temo, ki bo predmet sestanka, temeljito pripravljani.

Razen tega se je 57 članov izpopolnjevalo na raznih tečajih, in sicer: 12 članic je bilo na tečaju RK v Mariboru, 18 v fizikalnem tečaju v Mariboru in Ljubljani, 2 v tečaju za pouk ročnega dela v Kamniku, 1 v lutkarskem, 4 v režiserskem, 4 v knjižničarskem, 1 v pevskem, 3 članice na seminarju ZZ, 6 v tečaju za domoznanski pouk in 6 v seminarju o psiholoških popisni- kav. Franjo Logar (Laporje)

tudi tako važni, da ne zaslužijo zadnjega mesta. Šola izobrazuje in vzgaja mladi rod, ki bo nekdo nosilec našega socialističnega družbenega reda, zato je potrebno, da bi ti odbori resneje gledali na probleme šolstva, ne pa da vse prepuščajo šolskim upraviteljem. Šolski upravitelji imajo dovolj dela. Organizirajo prosvetno dejavnost v kraju in tudi sami sodelujejo, skrbijo materialno za šolo, odgovarjajo za delo šole kot celote, imajo razne funkcije itd.

Tov. Jurij Novak je predlagal, da bi prevedli tiste učitelje, ki že več let poučujejo na nižjih gimnazijah, v naziv predmetni učitelj.

Okrajni LO Maribor bo tudi letos proslavil »Dan prosvetnih delavcev«, in to 15. decembra. Za članice s podelitvijo bo tudi predstava v gledališču.

Po končanem občnem zboru so si člani našega društva ogledali grad Stenberg, kjer so imeli tudi prijeten družabni večer. Tovarna IMPOL v Slovenski Bistrici je dala dva avtobusa za prevoz iz Slovenske Bistrice v Stenberg in nazaj.

Za organizacijo družabnega večera zaslužijo vso pohvalo tovarišica Milka Matičič, predsednica društva učiteljev in profesorjev v Slovenski Bistrici. Njena je tudi zasluga, da je društvo zazvelo, da ni delalo le na papirju. Med letom je organizirala vsa predavanja, vabila predavatelje in sklicevala seje.

Dva uspela koncerta zbora „Slavko Osterc“

V nedeljo, 2. decembra, je priredil PZPD »Slavko Osterc« dva koncerta: popoldnanskega v Poljčanah, večernega pa v Slovenski Bistrici.

Oba koncerta sta bila lepo obiskana, zlasti drugi. Da so bili zopet učitelji tisti, ki so v pred- prodaji (od hiše do hiše) razpečali vstopnice, ni treba poudarjati posebej. Pevke in pevci, ki so se bili pripeljali v dveh udobnih, ozvočnih avtobusih, so se na moč potrudili, zlasti na tesnem odru v poljski kino dvorani; v takih krajih bolj »vzige« veder kot zahtevnejši spored, ki sčasoma preprostejša poslušalca utrudijo. V podgornem sporedu narodnih, umetnih in borbenih pesmi, ki jih je pel pod vodstvom prof. Ritoca, je zbor pokazal lep napredek in vrsto na novo nastupljenih pesmi, ki bogate njegov repertoar. Zato žanje tudi uspehe v krajih, kjer se občinski dvomiljski vrednosti. Mene pa je na tej poti razveselilo še nekaj »malenkosti«: Francova pesem, da smo kar neradi, zapuščali ozvo-

čni avtobus, pa Finska rapsodija, ki smo ji sedili v avtobusu potem, ko smo v mraku zapuščali žilski svet pod Bočem. Nekako tako si se razveselili tudi ob srečanju treh bratov Živkov, ki so prispevali toliko za popularizacijo naših mladinskih in drugih zborovskih pesmi.

V decela zasedeni prosvetni dvorani v Slovenski Bistrici pa so se pevke in pevci še bolj razgibali in so morali po navdušenem priznanju Golobova »Ka ti je, deklica« in Pahorjevo »Pa se sila ponoviti, kot je to že običajno ob nastopih tega zbora. Tudi solisti s recitatorjem (in solistom) Danilom Požarjem so prispevali svoje, da je koncert lepo uspel. Le zastopanje tenorjev na nekaj mestih bo še treba opraviti in kolido tudi ne bi, če bi se nekateri komedičnejši manj krčevito oklepal not, če že lahko delavski in vaški zbori nastopajo brez njih... Zadnja opazka velja bolj tistim, ki so me vzpodbujali, naj z nekaj zapiski s temem pozabi oba uspela koncerta naših prosvetnih delavcev.

M. K.

Delo DUP v Ljutomeru

Letošnji občni zbor DUP v Ljutomeru je pokazalo plodno delo vsega društva v preteklem šolskem letu. Iz poročil in razgovorov je bilo razvidno, da je bilo DUP eno najaktivnejših sindikalnih organizacij v Ljutomeru in prav tako med najaktivnejšimi učiteljskimi društvi v mureskoboškem okraju, saj se je članstvo v velikem številu udeleževalo v prosvetnih, telovadnih, gasilskih in drugih društvih ter v društvu Ljudske tehnike, v SZDL in drugod. Posebno na podelitvi slosni skoraj vse kulturno-prosvetno in politično delo na prosvetnih delavcih, saj je le malo takih učiteljev, ki se izvenšolsko malo udeležujejo.

Prosvetni delavci so v veliki meri pomagali pionirskim krožkom, pripravljali predavanja LU, igre in telovadne akademije, skrbeli za tehnično izobrazbo v okviru Ljudske tehnike. Preveč bi bilo naštevati vse delo naših učiteljev. Prav bi bilo, da bi dali prosvetnim delavcem več priznanja za njihovo vesnito šolsko in izvenšolsko delo.

Zaradi lažjega dela je upravni odbor lani razdelil delo med dve komisiji: v komisijo za izobraževanje članstva in komisijo za materialna vprašanja. Tako sta se komisiji lažje poglabili v svoje delo ter dajali upravnemu odboru potrebne predloge, kar se je pokazalo kot zelo koristno in umestno.

Naše članstvo je študiralo v sindikalnih skupinah, poleg tega pa smo imeli 5 skupnih predavanj za vse članstvo. Društvo je izvedlo tudi posebno anketo o materialnem stanju naših šol ter ugotovilo, da so šolski proračuni mnogo prenički za nakup vsaj najnujnejših učil.

Ob razpravi o reformi šolstva smo imeli več sestankov ter smo dali okrajnemu in republiškemu odboru dobro predelane in tehne predloge. Upravni odbor je organiziral udeležbo pri odkritju spomenika Henriku Vrhovščinu, obisk Zagrebškega vselejmar, družabno prireditve v Ljutomeru in Veržetu ter izlet v Železne dveri skupno s članu DUP iz Maribora.

Učitelji mozirske občine so zborovali

Pred dnevi so se zbrali učitelji mozirske občine na svoje letošnje prvo zborovanje, o katerem lahko trdimo, da je bilo eno najbolj plodnih in bogatih v zadnjih letih. Tovarišica Štravska z nižje gimnazije v Gornjem gradu je predavala o pouku ročnega dela, ki je bilo zanimivo posebno zaradi tega, ker je govorila o tem iz svoje lastne prakse. Profesor Šilih iz Maribora pa je v svojem obširnem in zanimivem poročilu govoril o osebnih psiholoških popisnih otrok na osemletnih šolah. Učiteljsko je v svojo pozornost sledilo njegovim izvajanjem in ga ob koncu nagradilo z dolgoletnim aplavzom.

Nato so se učitelji pogovorili o zbiranju gradiva za domoznanski pouk. Upanje je, da bo priročnik do novega šolskega leta že v rokah učiteljev. Tovariš Kotnik pa je na kratko seznanil navzoče z načrti in delom založbe »Mladinska knjiga« v Ljubljani. Zahvalni se jim je za njihovo delo in trud pri širjenju mladinskega tiska med učenci, ki je ravno v teh krajih najbolj razširjen.

Zborovanje sta s svojo navzočnostjo počastila tovariša Jakob Zen, sekretar SZ okraja

Celje, in načelnik prosvete Vojko Simončič.

Tako plodnih in vsebinsko bogatih zborovanj si učiteljsko tudej v bodoče želi. Tokrat so se res pravi vsi zadovoljni vračali z zborovanja.

Zavod za proučevanje šolstva sporoča

Konec decembra oziroma prve dni januarja bo Zavod za proučevanje šolstva sklical dvodnevni delovni posvet vseh zunanjih sodelavcev. Vabila bodo pravočasno razposlana. Novi člani, ki bi želeli sodelovati pri izvajanju nalog ter prisostvovati sestanku, naj pravočasno pošljejo svoje naslove in navodejo vprašanja, pri katerih žele sodelovati.

Zavod za proučevanje šolstva se bo še v tem mesecu lotil obdelave študijske teme: Delo v razredu. V ta namen bo skupina pedagogov obiskala šole na podelitvi, v mestih in industrijskih centrih. Prosimo vodstva šol, da tem tovarišem pri delu pomagajo. To delo bo služilo deloma sestavi novih učnih načrtov, deloma pa tudi pripravi za tretjo fazo dela na reformi šole — izvajanju same reforme.

Obvesila — prijave

- Zavod za šolski in poučni film v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, opozarja vse prosvetne in kulturne delavce na:
1. Začetniški kinooperaterski tečaj, ki bo v semestrnih počitnicah, v januarju 1957.
  - Prijave sprejema zavod do 31. decembra 1957.
  - Vsi avtorji, ki žele sodelovati v prihodnjem letu kot pisci scenarijev za filme oziroma diafilme (ali serije diapozitivov), naj predložijo svoje teme (najbolje v osnutku) Zavodu čimprej, vsekakor pa do 5. januarja 1957. V osnutkih naj bo tema označena ne samo s strokovnega vidika, temveč tudi, kateri šolski stopnji bo primerna.
  - Za podrobne informacije naj se avtorji obrnejo naravnost na gornji naslov.
  - Vsa šolska vodstva obveščamo, da lahko pri izposojalnici Zavoda nabavijo diafilme oziroma diapozitive — v color in črno-beli tehniki.
  - Scenariji in ocene diafilmov so bile navedene v prejšnjih številkah priloge PROSVETNEGA DELAVCA »SOLA IN FILM«.
  - Vsa šolska vodstva naj zaradi evidence sproti prijavitelje Zavodu vse aparate na svetlobno projekcijo, kakor hitro jih šola ali kaka druga ustanova nabavi.

ZAVOD ZA ŠOLSKI IN POUČNI FILM LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 7

RAZPIS

Uprava Mladinskega doma »Vere Šlandrovc« Polzela

razpisuje

2 (dve) mesti UČITELJA (-ice) VZGOJITELJA V DOMU

1. delo z osnovnošolskimi otroki;
2. nastop službe takoj;
3. dopolnilna plača do 5500 din mesečno;
4. hrana v domu po režijskih stroških;
5. stanovanje in kurivo brezplačno;
6. opremljena samska stanovanja v stavbah doma na razpolago.

Prošnje je poslati čimprej na upravo doma. — Prednost namestitve imajo učitelji - učiteljice, ki imajo veselje do glasbeno-kulturnega dela s šolskimi otroki.

Jeka

Nekaj pojasnil o pravicah prosvetnih delavcev do brezplačnega kuriva

Društva se pogosto obračajo na Združenje učiteljev in profesorjev Jugoslavije, republiški odbor za Slovenijo s prošnjo za pojasnilo o pravicah učiteljev in profesorjev v vaseh na kurivo. Zato dajemo naslednja pojasnila:

Se vedno je v veljavi Uredba o pravicah učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev do brezplačnega stanovanja in kuriva, objavljena v Uradnem listu LRS št. 22 z dne 11. VII. 1950. Po tej uredbi imajo učitelji, vzgojitelji in profesorji, ki služujejo v vaseh, pravico do brezplačnega kuriva in sicer prejmejo samci po 2 pr. m drv na leto, poročenci brez otrok po 4 pr. m drv in 500 kg premoga, poročenci z otroki pa glede na število otrok po 5 do 8 pr. m drv in 500 do 1000 kg premoga. Če ni premoga, imajo pravico do sorazmerno večje količine drv, pri čemer se računa 1 pr. m drv za 750 kg premoga. Stroški za kurivo gredo v breme občinskega ljudskega odbora.

Poleg tega imajo tudi šolski upravitelji, ravnatelji gimnazij in vodje vzgojnih zavodov, ki stanujejo v šolskem poslopiju oziroma vzgojnem zavodu, pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva ne glede na kraj službovanja, če opravljajo tudi delo hišnega upravitelja. Pred omenjeno uredbi je bila v veljavi Uredba o pravicah učiteljev osnovnih in sedemletnih šol do brezplačnega stanovanja in kuriva, ki je bila objavljena v Uradnem listu LRS št. 34 iz leta 1940. K tej uredbi je bilo v Uradnem listu LRS št. 4 z dne 24. I. 1950 objavljeno Navodilo. To navodilo se še danes uporablja tudi pri izvajanju Uredbe o pravicah učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev do

brezplačnega stanovanja in kuriva (Uradni list LRS št. 22 iz leta 1950) — toda le subsidiarno in kolikor je v skladu z veljavno uredbi. Po navedenem navodilu ter v smislu veljavne uredbe je treba naslednje primere obravnavati takole:

Pri učiteljih — vdovah in učiteljih — ločenkah bi bilo določiti navedenega navodila uporabljati smiselno, t. j. tako, da se take učitelje obravnava kot samce, če nimajo otrok, kot poročene brez otrok, če imajo enega ali dva otroka, kot poročene z otroki pa, če imajo ali več otrok. Uredba ne dela razlike med učitelji oziroma učiteljicami, poročenicami z neučiteljskimi oziroma z neučiteljskimi, glede količine kuriva, ki ga navedenim osebam treba priznati. Zaradi tega bo učitelji, ki je poročena z neučiteljem, priznali količino kuriva kot samski osebi le, če njen zakonski drug prejemca iz kakršnega koli drugega pravnega naslova ustrezno količino drv brezplačno. Če sta mož in žena učitelja v istem kraju, ima pravico do brezplačnega kuriva samo eden. Če sta mož in žena učitelja v različnih krajih, dobita, če sta brez otrok, vsak tako količino kuriva, kot je določeno za samce, če imata otroke, pa dobi tisti zakonec, pri katerem so otroci, tako količino kuriva, kot je določeno za poročene učitelje z otroki, drugi zakonec pa tako količino, kot je določeno za samske učitelje.

Pravica do kuriva pripada samo stalno nameščenemu učnemu in vzgojnemu osebi; honorarno nameščenim osebam te pravice nima, kar je v ostalem tudi v skladu s pojasnilom okrožnice Sveta za prosveto in kulturo LRS z dne 18. IV. 1956,